

A Kúria a felülvizsgálati eljárásban a dr. Németh Pál ügyvéd mint pártfogó ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Turcsán Gábor ügyvéd által képviselt alperes ellen öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Szombathelyi Városi Bíróságon 13.P.20.749/2011. számon megindított, majd a Szombathelyi Törvényszék 6.Pf.20.628/2012/9. számú jogerős ítéletével befejezett perében, az említett számú másodfokú határozat ellen a felperes által 36. szám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán tárgyaláson kívül meghozta az alábbi

i t é l e t e t:

A Kúria a Szombathelyi Törvényszék 6.Pf.20.628/2012/9. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget. A felperes képviselőjében eljáró pártfogó ügyvéd díja a teljes egészében pervesztes felperes terhére esik.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes módosított keresetében kérte annak megállapítását, hogy az örökhagyó és az alperes között 1996. november 18-án létrejött öröklési szerződés, valamint az örökhagyó 2005. május 27-i írásbeli magánvégrendelete érvénytelen, továbbá kérte a teljes hagyaték részére történő átadását törvényes öröklés jogcímén.

Érvénytelenségi okként elsődlegesen arra hivatkozott, hogy az alperes az örökhagyó vagyonából nyújtott gondozást, ápolást; másodlagosan arra, hogy az örökhagyót az alperes tisztességtelen befolyással - elmeállapotát kihasználva, rosszhiszeműen - vette rá a perbeli ingatlan tulajdonjogának megszerzése céljából az öröklési szerződés megkötésére.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult, vitatta a felperes által felhozott érvénytelenségi okok fennállását.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

Az alábbi - a felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából jelentős - tényállást állapította meg.

A peres felek testvérek. Édesanyjuk, az örökhagyó és az alperes 1996. november 18-án ügyvéd által szerkesztett és ellenjegyzett

okiratba foglalt öröklési szerződést kötöttek, amelyben az örökhagyó az alperest az általa vállalt tartási szolgáltatások fejében általános örökösévé nevezte.

A felperes az örökhagyóval 2003-ig semmilyen kapcsolatot nem tartott.

Az örökhagyó 2005. május 27-én egy „Végrendelet” elnevezésű okiratot írt alá. A végrendeletében kijelentette, hogy az öröklési szerződést megszűntnek tekinti, megváltoztatja és azt teljes egészében érvénytelennek minősíti. Általános örökösül a fiát - felperes - jelölte meg, továbbá utalt arra, hogy az öröklési szerződés megkötésébe az alperesnek és házastársának előzetes rábírására (hatására) egyezett bele.

Az örökhagyó 2007. október 25-én elhunyt.

Az elsőfokú ítélet indokolásának jogi okfejtése szerint - idézve a Ptk. 655.§ (1) bekezdését, 657.§ (1) bekezdését, 586.§ (4) bekezdését, valamint a Ptk. 207.§ (1) és (6) bekezdését - a tartásra jogosult örökhagyó még életében kérheti az öröklési szerződés „felbontását”, azonban a halálát követően jogutódai nem jogosultak a szerződés megszüntetését kérni szerződésszegésre alapítottnak. Az örökhagyó viszont életében nem kérte az öröklési szerződés „felbontását”. A felperest terhelte annak bizonyítása [Pp. 164.§ (1) bekezdés], hogy a gondozás és az ápolás az örökhagyó vagyonából történt. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint ez az eljárás során nem nyert bizonyítást. Az öröklési szerződéssel lekötött vagyonról az örökhagyó életében nem rendelkezhet és más módon sem terhelheti meg a lekötött vagyont, a szerződő felek az öröklési szerződést egyoldalú nyilatkozattal nem „bonthatják fel” (helyesen: nem szüntethetik meg), azt nem tehetik érvénytelenné. Így az örökhagyó által aláírt 2005. május 27-én kelt végrendelet joghatás kiváltására nem alkalmas, az nem érvényes.

A másodlagos kereseti kérelemben foglaltak kapcsán vizsgálta a szerződéskötés körülményeit, tanúként kihallgatta az okiratot szerkesztő ügyvédet, majd a lefolytatott bizonyítási eljárás adatai alapján megállapította, hogy az örökhagyó az öröklési szerződés megkötésekor nem állt kényszer, fenyegetés, illetve olyan befolyás alatt, amely kihatással lett volna a szerződéskötési akaratára, következésképpen az öröklési szerződés az abban foglalt tartalommal a szerződő felek akarata szerint jött létre. A felperes ezzel ellentétes előadását, az alperes részéről a tisztességtelen befolyásolást nem tudta bizonyítani.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást ítélkezése alapjául elfogadta és az arra alapított jogi következtetéseivel is egyetértett.

Az elsőfokú ítélet tényállását és indokolását annyiban egészítette ki, hogy a felperes a P.20.749/2011/3. számú keresetmódosításában

az öröklési szerződés színlelt voltára alapítottnan is kérte a semmisség megállapítását a Ptk. 207.§ (6) bekezdése alapján azzal, hogy a szerződés célja a kötelesrész iránti igényének kijátszása volt.

A másodfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a felperes nem bizonyította az érvénytelenségi okok fennállását, nem igazolta az öröklési szerződésnek a Ptk. 207.§ (6) bekezdése szerinti színlelt voltát sem. Indokolása szerint ezt alátámasztják a rendelkezésre álló további bizonyítékok (tanúvallomások) a tekintetben, hogy az alperes és családja az öröklési szerződésben foglaltaknak szerződésszerűen eleget tett. Ezt meghaladóan viszont az elsőfokú bíróság ítéletének 11. oldala 2. bekezdésétől a 12. oldal 5. bekezdéséig terjedő indokolását mellőzte, tekintettel arra, hogy a perbeli jogvita elbírálása szempontjából az ott megjelölt bizonyítékok értékelése szükségtelen.

Kifejtette, hogy a Ptk. 657.§ (1) bekezdése alapján az örökhagyó arról a vagyonáról, amelyet öröklési szerződéssel lekötött sem élők között, sem halál esetére nem rendelkezhet. E jogszabályhely alapján az örökhagyó nem volt jogosult az öröklési szerződéssel lekötött vagyonáról végrendelettel rendelkezni, ezért a 2005. május 27-én kelt végrendelete érvénytelen, joghatás kiváltására nem alkalmas.

A jogerős ítélet ellen a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben annak hatályon kívül helyezését és - tartalma szerint - az elsőfokú bíróság ítéletének keresete szerinti megváltoztatását kérte. Álláspontja szerint az ügyben eljáró bíróságok a jogvita elbírálásához szükséges körben a tényállást nem derítették fel teljes körűen; a hiányos, iratellenes, a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésén alapuló tényállásból levont jogi következtetések tévesek, ezért a jogerős ítélet megalapozatlan, jogszabálysértő. A felülvizsgálati kérelemben kifejtett részletes indokai szerint az öröklési szerződés színlelt szerződés, ezért semmis. Az eljáró bíróságok a bizonyítékok ezzel ellentétes értékelésével megsértették a Pp. 206.§ (1) bekezdésében foglaltakat.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Pp. 270.§ (2) bekezdésének és a 275.§ (3) bekezdésének együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálat alapja az anyagi jogi jogszabálysértés vagy az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bíró eljárási jogszabálysértés megvalósulása.

A felperesnek a támadott jogerős ítéletet sérelmező érvelése azon alapul, hogy az eljáró bíróságok eljárási szabályt sértettek, mivel a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével hozták

meg határozatukat.

A Pp. 275.§ (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye. A Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésére álló iratok alapján dönt. A felülvizsgálati eljárásban nincs helye felülmérlegelésnek, a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének. Eljárási szabálysértést a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes mérlegelése alapozhat meg.

Az adott ügyben az első- és a másodfokú bíróság is helyesen állapította meg a jogvita elbírálása szempontjából jelentős tényeket, körülményeket: döntését kellően megindokolta [Pp. 206.§ (1) bekezdés, Pp. 221.§ (1) bekezdés].

A felülvizsgálati eljárás elbírálása szempontjából ügydöntő, hogy 1996. november 18-án az okiratba foglalt öröklési szerződés megkötésekor az örökhagyó akarata, szándéka öröklési szerződés megkötésére irányult-e. A felperes maga sem állította, hogy az örökhagyó nem rendelkezett az ügyei önálló viteléhez szükséges belátási képességgel.

A Ptk. 17.§-a szerint gondnokság alá helyezés nélkül cselekvőképtelen az, aki olyan állapotban van, hogy az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége teljesen hiányzik. Az adott ügy tárgyát azonban nem annak elbírálása képezte - kereseti kérelem hiányában -, hogy az örökhagyó cselekvőképes volt-e a szerződéskötéskor. Az pedig, hogy tisztességtelen befolyásolással bírta volna rá az alperes az örökhagyót a szerződéskötésre, továbbá, hogy a szerződést kötő felek mindketten színlelt jognyilatkozatot tettek volna, a széles körben lefolytatott bizonyítási eljárás adatai nem igazolták. A felperes ezt az állítását nem tudta bizonyítani. Az okiratot szerkesztő ügyvéd tanúkénti kihallgatása során egyértelműen nyilatkozott a szerződéskötés körülményeiről, a felek szerződési akaratáról, arról, hogy öröklési szerződést kívántak kötni. Ennek indokoltságát az örökhagyó állapota, betegségei is alátámasztották.

A Kúria kiemeli: a titkos fenntartás egyoldalú színlelés, a másik fél által nem ismerhető fel, ezért a szerződés értelmezése és érvényessége szempontjából teljesen közömbös. Kétoldalú - a szerződés semmisségét eredményező - színlelésről van szó viszont akkor, ha egyik fél sem akar szerződési nyilatkozatot tenni. A színlelés célja rendszerint jogszabály vagy harmadik személy jogának, jogi érdekének kijátszása. A színlelés tehát olyan kétoldalú, tudatos magatartás, amellyel a felek közös akarata arra irányul, hogy azt a szerződést, amely a jognyilatkozat alapján keletkezik, valójában ne kössék meg, hanem helyette egy másik szerződést kössenek, vagy egyáltalán ne kössenek szerződést. A színlelés fenti kritériumai az eljárás során nem igazolódtak.

A per adatai nem igazolták a felperes azon állítását sem, amely szerint az eljáró bíróságok lényeges eljárási szabálysértéssel hozták volna meg döntésüket.

Az eljáró bíróságok a bizonyítandó tényeket és körülményeket a maguk összességében helytállóan értékelték.

A Kúria - az előzőekben kifejtettekre alapítottnan - a másodfokú bíróság jogerős ítéletét, amely nem sérti a felülvizsgálati kérelem alapjaként hivatkozott jogszabályi rendelkezéseket, a Pp. 275.§ (3) bekezdésében foglaltak alkalmazásával hatályában fenntartotta.

Az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperes - saját költségeinek viselésén túlmenően - a Pp. 270.§ (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdése szerint köteles megfizetni az alperes részéről felmerült felülvizsgálati eljárási költségeit. A személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése és 14.§-a alapján az állam viseli.

A felperes teljes mértékben pervesztes lett, a felülvizsgálati eljárásban őt pártfogó ügyvéd képviselte. A jogi segítségnyújtás keretében kirendelt pártfogó ügyvéd díja a Pp. 87. § (2) bekezdése értelmében a felperest terheli. A pártfogó ügyvéd díjának megállapításáról és kiutalásáról a 2007. évi CLII. törvénnyel módosított 2003. évi LXXX. törvény 62.§-a szerint a jogi segítségnyújtó szolgálat határoz az elsőfokú bíróság értesítését követően.

A felülvizsgálati kérelem tárgyaláson kívüli elbírálása a Pp. 274.§ (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2014. január 15.

Dr. Orosz Árpád a tanács elnöke s.k., Dr. Csentericsné dr. Ágh
Bíró Ágnes előadó bíró s.k., Dr. Kiss Gábor bíró s.k.

Sipos

a kiadmány hitelével:

bírószági ügyintéző